

263. 5.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Bij het afdelingsonderzoek van de beide wetsontwerpen tot verandering in de Grondwet, onderscheidenlijk strekkende tot wijziging van de bepalingen betreffende veranderingen en tot wijziging van artikel 192, beperkte men zich algemeen tot een verwijzing naar en een korte samenvatting van de argumenten vóór en tegen de voorstellen, welke bij de eerste behandeling in deze Kamer naar voren werden gebracht.

Met betrekking tot het eerste wetsontwerp gaven verscheidene leden als hun oordeel te kennen, dat aan verandering in het dertiende hoofdstuk geen behoefte bestaat. Aan de bestaande bepalingen op dit gebied gaven zij de voorkeur, omdat deze huns inziens de vereischte stabiliteit in onze hoogste Staatswet beter waarborgen dan de thans voorgestelde procedure en omdat het optreden van een Kamer voor Grondwetsherziening aanleiding kan geven tot politieke conflicten, ten aanzien van welke wijze van oplossing men, naar hun inzicht, in het duister tast.

Vele andere leden daarentegen betuigden nogmaals hun instemming met dit wetsontwerp, zoowel omdat het de mogelijkheid schept, de materie zelf eener toekomstige Grondwetsherziening aan het oordeel van het Nederlandsche volk te onderwerpen bij de verkiezing van de leden der Kamer voor Grondwetsherziening, zonder dat de aandacht daarvan wordt afgeleid door andere vraagstukken, alsook omdat de totstandkoming van deze wijziging de mogelijkheid zal vergrooten, dat in een, naar zij hoopten, nabije toekomst een vreedzame reorganisatie van het Koninkrijk zal plaats vinden.

Ten aanzien van het tweede wetsontwerp spraken sommige leden opnieuw als hun oordeel uit, dat het wegnemen van de grondwettelijke belemmering tegen het uitzenden van dienstplichtigen naar Indonesië de mogelijkheid van een vreedzame oplossing van de situatie aldaar zal verkleinen en de kans op het ontketenen van een kolonialen oorlog zal vergrooten. Daarom hadden zij tegen dit wetsontwerp overwegend bezwaar.

Zeer vele andere leden verklaarden dit bezwaar niet te deelen; van het ontketenen van een kolonialen oorlog kan geen sprake zijn; zoolang recht en veiligheid in Indië niet zijn hersteld, zal elke Regeering echter over een troepenmacht moeten beschikken.

Verscheidenen hunner wilden intusschen duidelijk maken, dat zij alleen daarom tegen zoodanige uitzending van dienstplichtigen geen bezwaar hadden, omdat de Regeering bij herhaling heeft verzekerd, dat die uitzending geen ander doel heeft dan herstel van recht en veiligheid. Zonder de oprechtheid van de bedoelingen der Regeering in dit opzicht ook maar in het minst in twijfel te willen trekken, wenschten deze leden toch uitdrukking te geven aan hun bezorgheid, of de tucht onder onze troepen wel voldoende sterk zal blijken om de taak van deze troepen inderdaad te beperken tot wat deze leden een politietak wilden noemen. Zonder het in feite in acht nemen van zoodanige beperking zouden, zoo meenden de hier aan het woord zijnde leden, besprekingen tot oplossing van het Indonesische vraagstuk niet tot succes leiden; dan zou ook dit wetsontwerp niet tot het doel leiden, dat de Regeering daarmede beoogt.

Andere leden meenden, dat de taak der thans uitgezonden troepen bij de beoordeeling van dit wetsontwerp buiten beschouwing kan en zelfs behoort te blijven. Dit ontwerp toch heeft slechts de strekking, mogelijk te maken, dat een wet de uitzending van troepen naar de overzeesche gebiedsdeelen regelt. Tot dusverre geschiedt deze uitzending in afwijking van

de Grondwet krachtens het wetsbesluit E 45 en het is tijd, dat daaraan weer een grondwettelijke basis wordt gegeven, ook al erkent men de rechtskracht van dit besluit ten volle. Dat echter de uitgezonden troepen geen andere dan een politietak zouden hebben, achtten deze leden een beperking, welke in het onderhavige wetsontwerp niet is gelegen en welke daarin ook niet behoort te worden aangebracht.

Deze opmerkingen gaven den leden, wier meening in de voorlaatste alinea is weergegeven, aanleiding hun standpunt te preciezeren. Een beperking van de taak der uit te zenden troepen tot een van overwegend politioneelen aard zou inderdaad niet bij deze Grondwetswijziging kunnen worden tot stand gebracht. Wel zou zij echter kunnen plaats vinden bij de wet, welke krachtens het nieuwe Grondwetsartikel 192, indien dit wetsontwerp wet wordt, zal moeten worden uitgevaardigd. Zij gingen er daarbij van uit, dat deze wet geen algemeene strekking zal hebben, doch uitsluitend zal worden uitgevaardigd met het oog op het bijzondere geval, dat thans Nederlandsche troepen in Indonesië noodig zijn.

Weer andere leden, die van het wetsontwerp evenzeer met instemming hadden kennis genomen, verklaarden eveneens vertrouwen te hebben in de vredelievende bedoelingen der Regeering. Vasthoudende aan de door den Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen gegeven omschrijving van herstel van recht en veiligheid, achtten zij het evenwel niet gewenscht in te gaan op de vraag, of deze doeleinden juist waren weergegeven door te spreken van een taak van overwegend politioneelen aard.

Overigens vestigden vele leden er nog eens de aandacht op, dat de wijziging van artikel 192 der Grondwet geenszins uitsluitend de strekking heeft de grondwettelijke belemmeringen tegen de huidige uitzending van troepen naar Indië weg te nemen. Het ontwerp heeft immers de algemeene strekking, mogelijk te maken, dat — indien de wetgever daartoe besluit — Nederlandsche dienstplichtigen voor militairen dienst in alle deelen van het Koninkrijk bestemd zullen kunnen worden. Krachtens de Grondwet, dus afgezien van de afwijking daarvan bij het besluit E 45, mogen thans onze dienstplichtigen wél naar het buitenland worden gezonden, doch niet naar onze overzeesche gebiedsdeelen. Aan dezen onlogischen toestand behoort een einde te komen.

Van verschillende zijden werd er op aangedrongen, het wetsontwerp, dat op deze Grondwetswijziging zal moeten volgen en dat de uitzending van troepen naar Indië zal moeten regelen, zoo spoedig mogelijk in te dienen.

Zoals hierboven reeds bleek, namen verscheidene leden aan, dat dit wetsontwerp uitsluitend op de huidige troepenuitzending betrekking zal hebben, zoodat voor latere gevallen telkenmale een andere wet noodig zou zijn. Zij leidden dit af uit de omstandigheid, dat het artikel spreekt van uitzending „krachtens een wet” en niet „krachtens de wet”.

Andere leden deelden deze opvatting geenszins. Zij waren van oordeel, dat het gebruik van het woordje „een” allermint behoort te beletten, dat een algemeene wet betreffende de uitzending van troepen naar overzeesche gebiedsdeelen tot stand gebracht wordt. Zij herinnerden er aan, dat de Regeering zich bij de eerste behandeling van deze Grondwetswijziging op het standpunt heeft gesteld, dat de tekst zoowel een algemeene wet als incidenteele wetten mogelijk maakt, en zij achtten dit standpunt juist. Intusschen zouden zoowel deze leden als degenen, die in de vorige alinea aan het woord waren, gaarne van de Regeering vernemen, of zij van plan is een ontwerp voor een algemeene wet in te dienen dan wel of zij zich tot een wetsontwerp ad hoc denkt te beperken.

Aldus vastgesteld 10 October 1946.

SASSEN.

SMEENK.

LOGEMANN.

DE RUITER.

B. J. STOKVIS.

